

НАТО й Перемога, а не тварина двонога

Що б там не було – не трапилось, ми, українці, маємо перемогти цю паразитарну імперію російського фашизму, яка вирішила знищити нашу державу, а народ – повністю собі підкорити, причому більшість – саме під корінь, як це свого часу робили німецькі нацисти з євреями. А тому всі наші сили й можливості – для оборони й розвитку України як незалежної держави в союзі з тими, які керуються принципами народовладдя, де держави є демократичними утвореннями, а не диктатурами.

Ось чому для нас на сьогодні так важливо бути у тісній співпраці з такими країнами, які є членами НАТО, намагаючись отримати членство в цьому блоці. Або ж – укласти двосторонні безпекові угоди на зразок тієї, що вже укладена з Великобританією, чи ще глибшою, яку готуємось укласти, наприклад, з Литвою і США.

В матеріалах, представлених на цю тему на 3-6 сторінках цього січневого випуску газети, посеред іншого, є й інформація з авторитетних ЗМІ про такі двосторонні угоди. Це, зокрема, публікація в «Європейській правді» під заголовком «Кров, праця, сльози і піт». Як Україна йтиме до перемоги та до ЄС із НАТО у 2024 році». В ньому посол Литви в Україні Вальдемарас САРАПІНАС зазначає також про наступне:

«...Останні два роки відзначили не лише героїзм захисників України на полі бою, а й кроки, які ваша країна зробила на шляху європейської та євроатлантичної інтеграції. Історичне рішення Європейської ради у грудні 2023 року про початок переговорів щодо членства України в ЄС є визнанням вашого значного прогресу в проведенні демократичних та економічних реформ. Трансформаційна сила цього рішення має почати розкриватися вже в 2024 році. Відтепер процес вступу буде структурований за 35 розділами у ключових. У кожному з них український уряд матиме чіткі орієнтири для досягнення. Повна імплементація цих реформ має важливе значення для забезпечення прозорості державних інституцій, викоринення корупції та подолання пострадянських практик управління, які стримують Україну...».

Недвозначним є навіть заголовок матеріалу «Результати війни в Україні визначатимуть майбутнє світу – голова Військового комітету НАТО», опублікований 17 січня цього року на сайті «Укрінформу». А мова там іде про таке:

«Голова Військового комітету НАТО адмірал Роб БАУЕР, повідомляє «У 2024 р. більше 2 мільярдів людей віддаватимуть свої голоси на демократичних виборах, тож концепція демократії має бути захищена більше ніж будь-коли. Український народ та Збройні Сили України роблять це шляхом, який ми не бачили ніколи раніше. У темряві війни вони є маяком світла, який показує світу, що означає боротися за те, у що ви вірите. Сьогодні 693-й день того, що, як думала Росія, буде триденною війною. Україна буде мати нашу підтримку кожного наступного дня. Тому що результати цієї війни визначають майбутнє світу», - наголосив керівник Військового комітету НАТО. Він поінформував, що на останній сесії сьогодні відбудеться Рада НАТО-Україна у форматі керівників оборони: «Ми вислухаємо оновлену інформацію від наших українських партнерів, обговоримо поточну ситуацію та підтвердимо продовження допомоги для України». Бауер зауважив, що війна в Україні жодним чином не була спровокована реальними загрозами для безпеки Росії, які б надходили від України або від НАТО. Ця війна - про острах Росії перед чимось набагато потужнішим, ніж будь-яка фізична зброя на землі - перед демократією. Якщо народ України може відстоювати демократичні права, невдовзі це може зробити й народ Росії, і вся ця війна саме про це».

Однак останні слова – не про паразитарну державу, зорієнтовану швидше на двоногу тварину, ніж на мислячу людину-творця. А тому попереду у нас – величезний обсяг роботи.

Кривий Ріг і війна. Шлях із 2014-го

Під цим коротеньким вступом на 1-й сторінці січневого випуску газети, 2-й та 7-й сторінках (більше – в скороченому вигляді) вміщено маленьку частину матеріалів з «Променя Просвіти» на зазначену в заголовку тему. Якщо бути точним, то вони в цьому випуску – про перші два роки війни: 2014-й і 2015-й. Тоді (як і сьогодні після двох років уже повномасштабного вторгнення на землі України) теж були трагедії і втрати із загибеллю людей на фронтах російсько-української війни, серед жителів Кривого Рогу і Криворізького району.

Звичайно, у нас було чимало передруковок на цю тему із різних авторитетних ЗМІ, але достатньо було і своїх. Тож (крім поданих далі таких матеріалів), назвемо хоча б із десятків заголовків ще інших,

які, як нам здається, говорять вже самі за себе. Наприклад, ось ці: «Сход і марш гірників у прифронтовій зоні», «Хто є хто у вирі війни», «Про звірячий допит і Слово». «Чому місцева влада не дбає про захист Кривого Рогу і чи потрібні нам сьогодні вибори?», «Криворіжці вшанували пам'ять загиблих під Іловайськом», «Бути чи не бути Україні, або Чи не занадто гуманною вона є?», «Народ бореться за мир, а не проти бездуховної орди», «Тема «Новоросії» накрилася:...», «Кривий Ріг: від лютого часів Майдану до лютого часів Дебальцевого», «Про мітинг і долю 40-го батальйону «Кривбас», «Криворізький загін територіальної оборони готується», «Андрій МІЗАН: «Я коли дізнався, що Валерій загинув, то для мене все інше стало другорядним».

А БУЛО СПОДІВАННЯ, ЩО ЦЕ ОСТАННЯ ВІЙНА...

теперішнім «бійцям» «опозиції» з нашим землячком О. Вілкулом на чолі, які зарікаються «не дати переписати історію», за яку Вітчизну дозволялося стояти проти ворога? Чи відомо їм про те, яким гонінням був підданий поет-воїн Володимир Сосюра за написаний ним під час війни, у 1944 році, вірш «Любіть Україну!»? Парадокс, але бійцю війни під назвою Вітчизняної доводиться терпіти гоніння за заклик любити свою справжню Вітчизну! І так звані борцям «за правдиву історію» все це добре відомо, але для них Вітчизна не там, де вона є для українського патріота. Цим борцям за чистоту історії не вдалося довести до кінця здійснюваного Табачником проекту написання спільної московсько-української псевдоісторії.

І коли ми звертаємося до питання післявоєнного примирення, то маємо розуміти, що йдеться про примирення між народами, а не про прощення військовим злочинцям збоку їхніх жертв. Засудженням Міжнародним трибуналом в Нюрнберзі військовим злочинцям ніколи не буде прощення! Але не може залишатися в силі заклик часів війни «Убий німця!». І німецький народ це добре зрозумів і значно краще, ніж окремі, фашистські нині, учасники антигітлерівської коаліції: в Німеччині заборонена пропаганда фашизму і тоталітаризму.

Але чи була ця війна вітчизняною для народів, які були зігнані до складу СРСР і яких намагалися перетворити в «єдину общність людей» без свого національного обличчя? Як бути з міфом про те, що люди, яким за останні 10 – 15 передвоєнних літ довелося пережити примусову колективізацію, розкуркулення, голодомор і політичні репресії, йшли в бій з іменем Сталіна на устах? «За Родіну, за Сталіна!» - такий штамп совєцької пропаганди. А чи відомо

Микола КОРОБКО,
газета «Промінь Просвіти»,
число 9 за травень 2015-го року
На світліні: Микола КОРОБКО.
Фото Петра ЛИСЕНКА

Кривий Ріг і війна. Шлях із 2014-го

Підтримуючи стурбованість громадськості, хоча зауважити, що для того щоб, у першу чергу, зберегти і вшанувати пам'ять про героїв нашого Сталевого батальйону та про його героїчний бойовий шлях, варто підійти до цієї справи не на емоціях, а з великим почуттям відповідальності.

У цій справі варто керуватися не емоціями

1. Той громадський сегмент Криворіжжя, який береться за цю справу, повинен розуміти, у першу чергу, як виник 40- БТО «Кривбас». Процедура ж створення нашого 40-го, «Кривбасу», не відрізняється від інших батальйонів територіальної оборони (БТО) в Україні, які були створені в травні 2014 року в областях України у відповідності з Законами України «Про оборону України», «Про затвердження Указу Президента України „Про часткову мобілізацію“ та згідно з Указом Президента України „Про затвердження Положення про територіальну оборону України“.

Батальйони ТРО входять до складу Збройних сил України (ЗСУ) і підпорядковуються Міністерству оборони України, а також - головам обласних державних адміністрацій, на території яких вони були сформовані. Голови обласних державних адміністрацій (як голови рад оборони областей) здійснюють керівництво батальйонами територіальної оборони в обласній зоні ТРО; Головнокомандувач Збройних сил України, начальник Генерального штабу, командувачі військ оперативних командувачів керують підрозділами ТРО у військово-сухопутних зонах відповідальності.

Окремо треба зауважити, що заходи з комплектування та забезпечення батальйонів матеріально-технічними засобами, озброєнням і військовою технікою проводять обласні військові комісаріати за рахунок коштів обласних бюджетів та благодійників. Тому варто розуміти стурбованість місцевих громадських активістів щодо долі 40- БТО «Кривбас», але і не забувати, що батальйон не є у чистому вигляді добровольчим батальйоном.

2.

Створення, функціонування,

бойове застосування, реорганізація, ліквідація... батальйону відбувалися суто на підставі рішень вищого командування та керівництва держави.

Основні рішення з цього приводу мають обмеження для доступу до інформації про ці рішення. Для правильного і фахового захисту 40-го БТО в цьому плані варто спиратися на рекомендації експертів, що володіють певними знаннями і вмінням правозахисту в безпосередньо військових формуваннях та силових структурах. Які, до того ж, мають можливість впливати на рішення найвищого рівня в державі. Тобто, однієї громадської стурбованості, емоцій і переживань тут буде замало. А започаткувати цей фаховий процес можна з проведення круглих столів, науково-практичних конференцій із запрошенням до активної участі в цих заходах саме такої якості фахівців і експертів.

Тут є над чим попрацювати не тільки громадськості та фахівцям-історикам, але й правникам, юристам, правоохоронцям і, звичайно ж, парламентарям. Але в першу чергу, - військовим професіоналам (як на державному рівні так і на рівні регіону). Це питання комплектування, забезпечення та відповідальності за рішення, що приймаються.

3.

Виходячи з того, що вже пережив батальйон і який досвід він отримав (Іловайськ, Дебальцево...) зрозуміло, що батальйон має певні зміни в своєму складі. Існувати в першопочатковому стані він уже просто не зможе.. А ось питання збереження назви та архівів батальйону - це питання №1 за будь яких обставин. Не можна навіть думки допускати про те, що хоч один документ або свідчення про дії батальйону можуть бути знищені

або якось зникнуть самі по собі. Громадськість повинна створити архів свого Сталевого батальйону, який за формальними ознаками не є добровольчим батальйоном, але є таким за своєю суттю.

Стосовно ж самих хлопців (офіцерів, сержантів і солдат) батальйону, які залишаються в

збройних силах і далі прагнуть захищати Україну, варто прийняти рішення про їх спільну (у складі одного й того ж підрозділу) подальшу службу.

За інформацією, якою володію на сьогодні, може повідомити, що зараз кривбасівцям надано можливість проходити службу за контрактом у інших підрозділах і частинах ЗСУ. Також уже майже сформований підрозділ спеціального призначення, ядром якого стали офіцери, сержанти та солдати саме нашого, 40-го батальйону «Кривбас».

Стосовно ж пошуку зниклих безвісти, повернення тіл загиблих, реабілітації поранених, психологічної реабілітації тих, що отримали психічні проблеми, а також - турботи про вдів, сиріт та про інше, зрозуміло, що громадськість повинна це негайно брати під свою опіку і не спускати на гальмах. Якщо ми зможемо спільно у всіх цих напрямках ефективно діяти, то ім'я 40-го батальйону територіальної оборони «Кривбас», Сталевого батальйону, не тільки не буде забуто, а й з'явиться в багатьох іпостасях: у назвах не одного військового підрозділу та військової частини, у назвах меморіалів, музеїв, вулиць, проспектів, алей, скверів, майданів, установ з реабілітації та допомоги військовим і їхнім сім'ям, у документальних та художніх фільмах. І обов'язково - у піснях, у віршах і в прозі.

Петро ЛИСЕНКО, член виконкому Всеукраїнської громадської організації «Спілка офіцерів України», заступник голови Криворізького міського правозахисного товариства, полковник; газета «Промінь Просвіти», число 10 за травень 2015 року.

Феномен українського патріотизму

Козаки Інгульської паланки війська Запорозького низового разом з представниками Криворізького правозахисного товариства і криворізького осередку СОУ були з 2-го по 5-е травня у Львові, на горі Маківці на урочистих заходах з відзначення 100-ої річниці боїв на тій горі.

Український МАЙДАН, поваливши режим ЯНУКОВИЧА, спричинив безпрецедентне підняття національної свідомості і патріотизму. Всі пам'ятають, як у березні 2014 року, під час окупації російськими військами Криму, одразу ж після оголошення мобілізації, тисячі і тисячі українців пішли до військкоматів, щоб захистити українську землю від агресора. Цей феномен злету українського патріотизму помітний і нині.//

У ці дні травня 2015 року, через сто років після тих боїв, Російська Федерація атакує тепер східні кордони України, окупувавши перед цим Крим і частину Донбасу. Триває мобілізація патріотичних сил для того, щоб зупинити ворога. І треба підкреслити, що в результаті наполегливого протистояння озброєним до зубів агресорам відбулося фактично народження нових Збройних сил України.

Четвертого ж травня делегація з Кривого Рогу відвідала в селі Кульчицях, що під Самбором, музей гетьмана України Петра КОНАШЕВИЧА-САГАЙДАЧНОГО,

учасника похода на Москву українського козацтва разом з польським військом у далекому 1612 році. В цьому ж музеї представлена також і унікальна експозиція присвячена українському козакові Юрію-Францу КУЛЬЧИЦЬКОМУ, уродженцю села Кульчиці, який брав участь у обороні Відня в 1683 році, започаткував у Відні кав'ярні, і по суті, навчив Європу пити каву

5 травня ми побували на Янівському цвинтарі біля стіни пам'яті та в інших місцях, а десь за кілька годин до від'їзду - і на могилі Ігоря - Богдана АНТОНИЧА. Після сходження на Маківку і відвідання Янівського цвинтаря у Львові (а там поховані тисячі українців, які були замордовані НКВДістами в 1940 і 1941 роках у тюрмах Львова), після відвідання в Білгородці музею Романа ШУХЕВИЧА розумієш, що це є справді святині українського народу і що вони свідчать про величезну його силу у протистоянні з ворогами.

Олександр ЧИЖИКОВ, Чигирин - Львів-Маківка-Самбір-Кульчиці-Кривий Ріг, 8 травня 2015 року.

ГЕРОЇ ЖИВУТЬ ПОРУЧ, ШАНУЙМО ЇХ!

СТУЖЕНКО Василь Васильович народився 21.12.1981 року, його батько, Василь Костянтинівич СТУЖЕНКО, працював електрозварювальником на Південному ГЗК, а мати, Олена Миколаївна СТУЖЕНКО, працювала контролером ВТК сортопроткатного цеху № 3

колишньої «Криворіжстали». По закінченні навчання в школі № 74 і в комерційно-економічному технікумі став до праці. У травні 2014 року у другу хвилю мобілізації був призваний до ЗСУ. 18.05.2014 року був направлений до новосформованого на базі 17-ої танкової бригади батальйону територіальної оборони № 40 «Кривбас». 6.06.2014 року без належної військової підготовки був направлений у Донецьку область за 6 кілометрів від українсько-російського кордону. 24 серпня у складі бойової групи з восьми бійців під час повернення з бойового завдання від Іловайська до розташування батальйону боєць потрапив у засідку. У справжньому пеклі сконцентрованого вогню з різних видів зброї у вантажівці розірвалася граната, її уламками було посічене все тіло, окрім грудей і очей, котрі захистили бронежилет і спец- окуляри, права рука була відірвана і трималася на шкірі, а при зістрибуванні з машини поранило і праву ногу. Ще п'ятеро бійців дістали тяжкі поранення, а двоє пропали без вісті.

«Все змішалось, як у страшному сні, і нікого не було поруч, - згадує боєць, - лежав у лісосмузі, невідомо як туди діставшись, стікаючи кров'ю та двічі втрачаю-

чи свідомість. Як міг, перев'язав місце поранення руки якоюсь білою ганчіркою, що валялася поруч. Потім побачив якусь машину, схоже, що була нашою, і покликвав на допомогу. А в поліклініці Старобешева мені ампутували праву руку і ногу».

25 серпня 2014 року пораненого доставили до клініки м. Волноваха, де також була надана медична допомога, а увечері з Рогівки гвинтокрил взяв курс на Дніпропетровськ, де в клініці ім. Мечникова було здійснено переливання крові та 15 хірургічних операцій на тілі й на голові. В цілому 40 днів тіло Василя обгортав сорокаградусний жар. По тому його відправили до Центрального військового медичного шпиталю Міністерства оборони України в м. Києві, в якому й була встановлена перша група його інвалідності. І до цього часу триває процес підтвердження факту його поранення під час несення військової служби, попереду - курс загальної реабілітації у м. Львові з наступним протезуванням.

Валерій ДЕРКАЧ, ветеран праці, м. Кривий Ріг, газета «Промінь просвіти», число 1 за січень 2015 року На світліні: Василь СТУЖЕНКО.

Юрій ГОРБАЧОВ - один з бійців 40-го батальйону територіальної оборони «Кривбас», основна цивільна професія — токар. Той шлях, який він пройшов у цій війні з агресором, і те, як він просто і дохідливо розповідає про той шлях, багато про що свідчить для кожного, хто захоче його розповідь прочитати.

- А в яких числах це все відбувалося?

- Це ж у час того «зеленого коридору», з 24-го серпня минулого року до 27-го, десь у цей період часу...

ними (нам дали для допомоги два танки і БРДМ), я отримав кульове поранення в плече і скалково - у кисті рук. Це трапилося 13 лютого вже цього року...

Юрій ГОРБАЧОВ, який пережив пекло Іловайська і Дебальцевого, розповідає...

- Після поранення й лікування що далі з Вами відбувалося?

- Я знаходився у 17-ї танковій. Відбувалося укомплектування підрозділів. У підрозділ розвіди мене поставили командиром відділення і бойової машини піхоти. Ми вже знали, що наша позиція буде в районі Дебальцевого. Ми потрапили в той період коли було перемир'я, десь тижнів зо два. Тобто, артилерійські обстріли були, але - ніяких там штурмів. Далі вони переключились на цілодобові обстріли, намагалися штурмувати танками... І вийшло так, що в Дебальцево, коли ми проривалися за поране-

Один мій товариш допоміг мені вибратися з машини, яка вже горіла. Та після того ще обстріляли нас із кулеметів - і мені пошкодило третій палець на руці.. Хотіли зразу відрізати його, але я відмовився. Тому його стягнули - і він прижився. Після цього нам надали медичну допомогу в 128-ій бригаді. Виїздили ми звідти до Артемівська на двох «Уралах»...

Бесіду вела Олена МАКОВИЙ, газета «Промінь Просвіти», число 14 за липень 2015 року.

На світліні: Юрій ГОРБАЧОВ

«...Два тижні ми проходили підготовку, після чого відправились туди, де до кордону з Росією залишилося чотири кілометри. Далі були у Волновасі, Старобешевому, деякі наші підрозділи побували на Савур-могили... А після оточення Іловайська ми опинилися на позиції в селі Зеленому, між Харцизьком і Іловайськом. Було поставлене бойове завдання утримувати бойовиків, які виходять з Іловайська, а ще - утримувати підрозділи бойовиків, які будуть іти з Харцизька їм на допомогу. Виходить, що ми там утримували дві основні дороги. З нами були ще хлопці із 17-ї танкової бригади (їх було тринадцятеро, екіпажі танка і БМП-2). Там у нас втрат не було. А от супротивник поніс великі втрати... У них не виходило взяти наш опорний пункт аж до тих пір, поки не надійшла команда про вихід з Іловайська «зеленим коридором». В тому «зеленому коридорі» ми втратили командира підрозділу розвідки Андрія ШИЯНА.

НАТО Й ПЕРЕМОГА, а не тварина двонога

РЕЗУЛЬТАТИ ВІЙНИ В УКРАЇНІ ВИЗНАЧАТИМУТЬ МАЙБУТНЄ СВІТУ – ГОЛОВА ВІЙСЬКОВОГО КОМІТЕТУ НАТО

Те, як завершиться війна, під час якої Україна захищає себе та демократичні цінності, визначатиме майбутнє усього світу. Про це під час відкритої зустрічі керівників оборони країн-союзниць у середу заявив голова Військового комітету НАТО адмірал Роб Бауер, повідомляє кореспондент Укрінформу. «У 2024 р. більше 2 мільярдів людей віддаватимуть свої голоси на демократичних виборах, тож концепція демократії має бути захищена більше ніж будь-коли. Український народ та Збройні Сили України роблять це шляхом, який ми не бачили ніколи раніше. У темряві війни вони є маяком світла, який показує світу, що означає боротися за те, у що ви вірите. Сьогодні 693-й день того, що, як думала Росія, буде триденною війною. Україна буде мати нашу підтримку

кожного наступного дня. Тому що результати цієї війни визначать майбутнє світу», - наголосив керівник Військового комітету НАТО.

Він поінформував, що на останній сесії сьогодні відбудеться Рада НАТО-Україна у форматі керівників оборони: «Ми вислухаємо оновлену інформацію від наших українських партнерів, обговоримо поточну ситуацію та підтвердимо продовження допомоги для України». Бауер зауважив, що війна в Україні жодним чином не була спровокована реальними загрозами для безпеки Росії, які б надходили від України або від НАТО. Ця війна - про острах Росії перед чимось набагато потужнішим, ніж будь-яка фізична зброя на землі - перед демократією. Якщо народ України може відстоювати демократичні права, невдовзі це може

зробити й народ Росії, і вся ця війна саме про це.

За словами адмірала, відповідальність за свободу не лежить лише на плечах людей в уніформі. З метою зміцнення колективної оборони Альянсу та водночас продовження підтримки України союзники мають сформувати такий підхід до безпеки, який охоплюватиме все суспільство. «Нам необхідно, щоб державні та приватні актори змінили світогляд від ери, де все було спланованим, передбачуваним, знаходилося під контролем та орієнтованим на ефективність, до ери, де може статися все що завгодно. Саме тому ми маємо зосередити увагу на нашій ефективності. Для цього нам необхідно трансформувати бойові спроможності НАТО», - сказав голова Військового комітету Альянсу.

Як повідомили Укрінформу в Мисії України при НАТО, сьогодні у зустрічі Ради Україна-НАТО візьме участь головнокомандувач Збройних Сил України генерал Валерій Залужний. Зустріч відбудеться в онлайн-форматі.

Сайт «Укрінформ», 17 січня 2024 року,
<https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3814459-rezultati-vijni-v-ukraini-viznacatimut-majbutne-svitu-admiral-bauer.html>

РОЗМІЩЕННЯ СИЛ НАТО В УКРАЇНІ ЗНАЧНО ПОСИЛИТЬ АЛЬЯНС: ОГЛЯД ЗАХІДНОЇ АНАЛІТИКИ

На Заході пишуть про необхідність розміщення військ союзників на території нашої країни, вплив популістів на політику Європи щодо підтримки України і передумови для її відбудови. Розглядають також проблеми об'єктивної оцінки військового потенціалу росії.

Група аналітиків RAND Corporation вважають, що вступ в НАТО сам по собі не буде достатнім для оборони України. Вони наголошують на вирішальній ролі присутності збройних сил Альянсу як гарантії безпеки. Після нового етапу російсько-української війни 2022 року в НАТО зрозуміли недостатність гарантії статті 5 Вашингтонського договору для східного флангу Альянсу. Тому розпочали масштабне розміщення батальйонних і бригадних бойових груп у країнах Східної Європи. Для України автори пропонують три варіанти силової присутності:

- **Полегшений.** Передбачає розміщення батальйону сухопутних сил союзників в Україні, а також базування іншого батальйону та бойової авіаційної ескадрильї у сусідній країні НАТО.

- **Середній.** Включає бригаду сухопутних сил союзників в Україні, з готовністю розгорнути ще одну додаткову, і базування ескадрильї бойової авіації союзників.

- **Важкий.** Передбачає дві союзні бригади сухопутних сил в Україні, з готовністю розгорнути додаткову, і базування двох бойових авіаескадрильї в країні.

Враховуючи можливі порушення з боку росії після припинення вогню, автори наголошують на необхідності захисних заходів з боку союзних сил, включаючи укріплення, розосередження і мобільність. Життєво важливу роль відіграватимуть військово-морські патрулі у Чорному морі, які супроводжуватимуть українські цивільні судна. Аналітики передбачають посилення присутності союзників в Україні у формі об'єднаних оперативних груп за допомогою розгортання літаків F-35, протиракетної оборони Aegis Ashore і передових засобів електронної боротьби.

Члени Альянсу могли б сприяти розвідувальній підтримці, розгортати безпілотні літальні апарати, пом'якшувати обмеження на кінцеве використання засобів військового та подвійного призначення та допомагати Україні передовою зброєю. Визнаючи мінливий характер оборонних потреб після завершення активної фази бойових дій, автори роблять висновок, що розміщення союзних сил для стримування та захисту від потенційної російської агресії в Україні значно посилить східний фланг НАТО.

Молодший спеціаліст Інституту дослідження зовнішньої політики (FPRI) Александер Шрієр пише про те, що підтримка України стане випробуванням для європейської єдності. Автор зазначає, що контраст України, схоже, не досягає успіху, частково через адаптацію росії та будівництво нею масивних, добре захищених окопів. На цьому тлі європейські ультраправі популісти розділилися щодо того, чи варто продовжувати підтримувати

Україну. Зростання європейського ультраправого популізму за останнє десятиліття було чинником у стратегічних розрахунках Володимира Путіна. Він припускав, що європейська єдність не витримає у протистоянні з рішучістю та військовим потенціалом росії. Аналіз зосереджений на двох фракціях європейського ультраправого популізму: «антипутінської» та «розуміючої Путіна». Першу фракцію представляють партії «Брати Італії», «Право і справедливість» (PiS), VOX і «Шведські демократи», які загалом підтримують позицію Євросоюзу щодо росії. Друга фракція об'єднана у європейську партію «Ідентичність і демократія» (ID), куди входять французький Rassemblement National (RN), AfD в Німеччині та Lega в Італії. Вони прихильніше ставяться до росії та критикують Захід за нібито провокацію війни.

Александер Шрієр наголошує на потенційному впливі цих популістських фракцій на європейську політику. Попри те, що вони мають лише 135 із 705 місць у Європарламенті, сплеск популярності ультраправих може збільшити їхню частку до 157 місць, не враховуючи додаткової підтримки з боку угорської ФІДЕШ. Майбутні європейські вибори будуть ключовими. Навіть невелике збільшення впливу популістів може зашкодити Україні. Такі лідери, як Марін Ле Пен і Маттео Сальвіні, які завжди були проросійськими, зіткнулися з негативними наслідками продовження цього курсу після вторгнення. Тому «розуміючі Путіна» тепер ретельно добирають слова і зважують рішення, утримуючись від відкритої підтримки росії.

З іншого боку, антипутінські популісти, особливо в Південній Європі (Італія та Іспанія) та Польщі, продовжують підтримувати Україну. Їхні міркування варіюються від економічних вигод до проблем національної безпеки. У статті автор згадує, що південноєвропейські популісти приєднуються до великих західних держав, які підтримують Україну, доки економічні вигоди та переваги безпеки переважають.

Александер Шрієр попереджає про можливі зміни в європейських популістських настроях через повільний контраст України та майбутні вибори до Європарламенту. Автор підкреслює ризик того, що пропутінські голоси здобудуть більше впливу і зменшать європейську єдність у підтримці Києва. Особливо наголошує на сценарії нових політичних конфігурацій у Словаччині та Німеччині, які трансформують європейський геополітичний ландшафт не на користь України.

Журналіст Даг Ірвін для RAND пише про планування успішної та безпечної відбудови України. Економічні втрати від російського вторгнення ретельно фіксують

економісти. Вони документують руйнування будинків, доріг, шкіл та електростанцій. Даг Ірвін прогнозує, що зусилля з післявоєнної реконструкції можуть стати одними з найбільших у сучасній історії. На відміну від конфліктів в Іраку чи Афганістані, єдність України, відсутність повстанців і втомлене війною населення дозволяють говорити про паралелі з Європою після Другої світової війни або падіння Берлінської стіни. Україна, до війни найбідніша європейська країна з корумпованим управлінням, стикається з колосальним завданням не лише відновити інфраструктуру, але й закласти нову траєкторію для процвітаючого та безпечного майбутнього.

Оцінки Київської школи економіки свідчать про пошкодження фізичної інфраструктури на суму понад \$150 млрд, що підкреслює необхідність комплексного плану відновлення. Розглядаючи можливі сценарії завершення війни, дослідники наголошують на важливості безпечної України, здатної гарантувати захист від майбутніх російських загроз, вселяючи довіру інвесторів. Хоча членство в НАТО є варіантом, постачання зброї, навчання та матеріальна підтримка для оборони також життєздатні. Завдання реконструкції виходить за межі фізичного збитку. Важливою є концентрація зусиль на локальному рівні, але занепокоєння щодо обмежених можливостей громад підкреслює необхідність продуманого підходу.

Наступне питання пов'язане з фінансуванням і пропозиціями щодо нового плану Маршалла для України. Хоча західні країни заморозили російські активи на суму близько \$300 млрд, правові обмеження ускладнюють їх використання для відбудови України. Успіху плану Маршалла в Західній Європі сприяла не лише допомога, але й приватні інвестиції та відновлення міжнародної торгівлі. Центральна Європа після падіння Берлінської стіни є більш схожим прикладом, коли допомога США у формі фінансування підприємств відновила економіку. Євросоюз має взяти на себе лідерство із відбудови України. Спеціальні представники основних партнерів, включаючи США, повинні координувати підтримку, а незалежний генеральний інспектор контролюватиме розподіл коштів. План відновлення, який вже має Україна, передбачає понад \$750 млрд на економічну підтримку для нових електростанцій, сучасних будівель, перекваліфікації робочої сили, реформ у сфері верховенства права та масштабного розвитку інфраструктури. Президент Володимир Зеленський прагне зробити Україну найбільшою можливістю для зростання в Європі з часів Другої світової війни, наголошуючи на необхідності постійної підтримки країни протягом років відновлення.

Британська дослідниця військових питань Беттіна Ренц у статті для журналу Problems of Post-Communism аналізує те, наскільки точно західні експерти оцінювали військовий потенціал росії до її повномасштабного вторгнення в Україну. Авторка наголошує, що західні оцінки не були такими спрощеними, як припускають деякі критики. Цей наратив розвіює уявлення про те, що західні експерти одногласно передбачили швидку перемогу росії над Україною. Попри підвищений інтерес до російських військових технологій через програму переозброєння та операції в Криму і Сирії, також був присутній детальний аналіз, що враховував фактори поза технологіями, такі як корупція та моральний дух. Експерти застерігали від перебільшених уявлень про російську військову силу, визначаючи складність вивчення нематеріальних аспектів. Всупереч твердженням, консенсусна думка про швидкий триумф росії не була звичайною позицією серед західних експертів. Розуміння, що результати війни непередбачувані через хаос і взаємодію між двома думаючими і діючими ворожими сторонами — фундаментальний принцип стратегічних досліджень. Критики слушно відзначили недостатнє знання про український військовий потенціал, відносячи цю прогалину до давніх перекосяв у вивченні міжнародних відносин на користь росії. Хоча деякі корективи військового аналізу можуть призвести до помірних покращень, проблема полягає у вивченні нематеріальних факторів, таких як корупція та моральний дух. У цьому питанні важко забезпечити доступ до надійних даних. Авторка рекомендує не концентруватися лише на дослідженні матеріальних факторів при аналізі військового потенціалу, враховуючи труднощі в отриманні даних про нематеріальні активи, особливо в авторитарних державах.

Беттіна Ренц визначає політичний характер дискусії щодо безпеки та оборонного планування, наголошує на необхідності детального аналізу, який критично розглядає ту чи іншу «загальноприйнятну» позицію. Водночас, авторка пише, що не варто вважати російську армію «паперовим тигром» на основі її досягнень в Україні, наголошуючи на важливості неупередженого аналізу д ля точних оцінок.

Василь МИХАЙЛИШИН,
Фонд «Повернісь живим»,
12 січня 2024 року,
<https://savelifelife.in.ua/materials/analytichs-rozmishchennya-syl-nato-v-ukraini-znachn/>
На світлині: українські військові працюють із самохідних артилерійських установок Archer на Донеччині. Фото: Роман Чоп, Сухопутні війська ЗСУ4ВОРИ400

НАТО Й ПЕРЕМОГА, а не тварина двонога

Зеленський: Саміт НАТО у Вашингтоні має наблизити вступ України

Президент України Володимир Зеленський заявив, що країни НАТО мають зробити крок до наближення членства України в Альянсі на саміті у Вашингтоні в липні 2024 року. Як пише «Європейська правда», про це український лідер сказав в інтерв'ю представникам ЗМІ в Ризі, повідомляє Офіс президента. «Ми хотіли б побачити реальний крок від країн НАТО, який наближає Україну до Альянсу. Щоб не було стагнації. Щоб це був вдалий і потужний саміт (НАТО у Вашингтоні), і щоб країни НАТО показали, що вони не бояться Росії», – зазначив Зеленський. За його

словами, результати роботи Ради Україна – НАТО демонструють ефективність цього інструменту взаємодії, що дає змогу покращити комунікацію між країнами-партнерами у розв'язанні важливих питань для Києва. «Ми скористалися цим інструментом, і я побачив, як швидко можна організувати партнерів, можна зустрічатися на рівні міністрів оборони, на рівні міністрів закордонних справ тощо», – заявив Зеленський. Він зауважив, що розпочалась робота над «безпечовими гарантіями» відповідно до Спільної декларації G7 та України, яку ухвалили на

саміті НАТО у Вільнюсі. «Ми розпочали роботу щодо гарантій безпеки. Дуже непросто йде, але я думаю, що найближчим часом ми зможемо продемонструвати суспільству – не тільки українському – перший такий драфт. Не весь, бо є закриті норми, непублічні, але загальні речі зможемо показати. Думаю, що оцінка буде позитивною», – вказав Зеленський. Він додав, що «безпекові гарантії» передбачають не лише надання зброї, а й фінансову, IT- та кіберпідтримку, та є кроком на шляху України до НАТО. Раніше Зеленський

заявив, що очікує отримати від Вашингтонського саміту НАТО оборонні й політичні рішення.

Нагадаємо, на саміті у Вільнюсі у липні Альянс – через опір лідерів США та Німеччини – відмовився надати Україні запрошення до членства. Саміт також постановив, що для отримання запрошення Україна має виконати вимоги Річної національної програми (РНП). Наприкінці листопада на засіданні Ради України-НАТО Україна представила адаптовану Річну національну програму щодо подальшого реформування за вимогами Альянсу. Саме на її основі члени НАТО будуть оцінювати прогрес Києва щодо вступу.

Сайт «ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАВДА»,
13 січня 2024 року
<https://www.euointegration.com.ua/news/2024/01/12/7177288/>

«Тільки якщо Путін помре».

Чи закінчиться війна в Україні у 2024 році?

Війна в Україні навряд чи закінчиться у 2024 році. Радше навпаки - вона може стати ще важчою для України, в міру того, як втома від війни у США та Європі зростає, а підтримка України стикається з дедалі більшим скепсисом західних урядів та суспільств, зазначає у своїй публікації «Голос Америки». Вибори президента в США 2024 року, вибори до Європарламенту тощо, можуть поставити допомогу Україні ще більше під загрозу. Також інші міжнародні конфлікти, вірогідно, дедалі більше відтягуватимуть на себе увагу і ресурси заходу. Як кажуть оглядачі, на тлі максималістської риторики лідерів Росії та України, простір для загалодження конфлікту дипломатичним шляхом є досить обмеженим, в той час, як значна кількість українців продовжує вірити в перемогу над Росією та сприймає війну як екзистенційну боротьбу, в якій необхідно йти до кінця. За цих умов, вірогідність тривалої війни навіть після 2024 року є високою. Такі загальні прогнози та оцінки озвучили західні ЗМІ напередодні нового року.

ВІЙНА, ЙМОВІРНО, ТРИВАТИМЕ ПРОТЯГОМ 2024 РОКУ

«Єдиний спосіб, яким я можу передбачити можливе завершення війни в Україні в 2024 році, це якщо Володимир Путін помре», – заявила виданню Newsweek Бет Кнобель, професорка комунікацій і медіадосліджень Університету Фордхема та колишня керівниця московського бюро CBS News. Але навіть за таких умов, вважає Кнобель, шанси, що Росія відмовиться від війни, є «мікроскопічними», адже вона вже інвестувала занадто багато свого «національного іміджу» для перемоги над Україною. В результаті невдалого конрнтакту влітку та восени цього року, війна зайшла у «глухий кут» за визнанням як українських, так і західних посадовців.

Провал контрнаступу, разом з війною в Секторі Гази, сприяв так званій «втомі від України» на Заході й зниженню інтересу до війни. Військові оглядачі, з якими спілкувалася мережа CNBC, не очікують прориву у бойових діях і в 2024 році. Натомість, інтенсивні бої, ймовірно, триватимуть впродовж року, хоч, на думку експертів, Україна навряд чи вдасться до подальших контрнаступів, а Росія тим часом, вірогідно, зосередиться на консолідації території, яку вона вже захопила.

ДОЛЯ ВІЙНИ ВИРІШУВАТИМЕТЬСЯ ДАЛЕКО ВІД УКРАЇНСЬКОГО ПОЛЯ БОЮ

Водночас на думку оглядачів, доля російсько-української війни значною мірою вирішуватиметься далеко від полів бою на сході та півдні України. «Зараз ми перебуваємо в такій ситуації, коли, якщо не буде явного переможця, виникне глухий кут і, можливо, у майбутньому виникне заморожений конфлікт. Що може порушити

баланс, на мій погляд, так це якщо українці не отримають додаткового забезпечення, не отримають додаткового фінансування, і не отримають обладнання та людей, яких вони потребують. Тоді ця війна може схилитися [на користь] росіян», – заявив в інтерв'ю CNBC генерал-лейтенант армії у відставці Стівен Твітті, колишній заступник командувача Європейського командування США.

З ним погоджуються інші оглядачі, як, наприклад Шон Вокер, журналіст видання The Guardian, який дописує безпосередньо з України. Вокер вважає, що відсутність додаткового фінансування з боку США та Європейського союзу «буде катастрофою для України». У своєму аналізі для британського видання The Telegraph Річард Кемп також зауважує, що 2024 рік стане визначальним у Європі та на Близькому Сході, а доля України залежить від зовнішньої підтримки. «Якщо Росія переможе Україну, це станеться завдяки половинчастій підтримці з боку США та Європи, від яких Київ повністю залежить, головним чином через безпідставний страх перед Путіним», – підсумовує Кемп у статті для The Telegraph.

Втім, інші експерти більш позитивно налаштовані щодо схвалення запланованих пакетів допомоги Україні у США та ЄС, включно з колишнім послом США в НАТО Куртом Волкером, який в інтерв'ю CNBC заявив, що очікує погодження цієї допомоги по обидва боки океану в січні 2024 року. Водночас фінансування є лише частиною більшої картини, в якій вкрай важливе значення відіграватимуть вибори президента США у листопаді 2024 року, яких, як вважають аналітики, Росія спробує дочекатися перед будь-якими спробами вирішити конфлікт шляхом переговорів. «Цілі Росії не обмежені утриманням окупованих територій – вони хочуть, щоб у Києві був встановлений поступливий політичний режим, і вони все ще вірять, що це можливо. Принаймні, Путін збирається чекати виборів у листопаді 2024 року,

щоб побачити, чи Дональд Трамп повернеться», – заявив виданню Newsweek Пітер Ратленд, професор російських, східноєвропейських та євразійських досліджень Уесліанського університету в Міддлтауні, штат Коннектикут. З ним погоджується Сем Кренні-Еванс, аналітик з питань оборони Королівського інституту об'єднаних служб, який у розмові з CNBC звернув увагу на те, що Україна наразі вкрай залежна від США у питанні озброєнь – набагато більше, ніж вона залежна від ЄС. «Якщо вибори в США відбудуться не на користь України, у поєднанні з тим фактом, що ЄС насправді не вживає заходів – його виробництво боеприпасів настільки далеко від того, яким воно мало бути, щоб дати Україні надію вижити і надію на перемогу – це не дуже веселий прогноз на 2024 рік», – додав Кренні-Еванс. Кріс Долан, професор політології в Коледжі Ліванської долини, в інтерв'ю Newsweek зайняв ще більш різку позицію, заявивши, що за умови повернення Трампа до Білого дому, США «просто кинуть Україну».

Водночас Курт Волкер не вважає, що президентство Трампа може стати такою катастрофою для України, яку люблять малювати інші експерти, однак, визнає, що за таких умов майбутнє фінансування не гарантоване. «Я сумніваюся, що навіть якщо Трамп був обраний, він би взагалі відмовився від підтримки України, тому що це було б катастрофою для інтересів США, і це виглядало б провалом. Будуть ці зображення росіян, які захоплюють місцевості, і жорстокість, і так далі, тому я не думаю, що він цього хоче. Але незрозуміло, що саме він зробив би, щоб покласти край війні», – цитує Волкера CNBC.

Своєю чергою, Мерт Картал, ад'юнкт-професор державного управління в Університеті Святого Лаврентія в Кантоні, штат Нью-Йорк, вважає, що теперішній президент США Джо Байден міг би спробувати посилити військову підтримку України навесні 2024 року з метою використати перемогу України в рамках своєї президентської

кампан «Принаймні, він зробить необхідні кроки, щоб запобігти поразці України до першого тижня листопада 2024 року. Однак переконали членів Республіканської партії, які дедалі більше сумніваються щодо ймовірності поразки Путіна, – сказав Картал виданню Newsweek, додавши, що оскільки республіканці в Конгресі мають намір вирішити питання імміграційної реформи перед допомогою Україні, «не було б нерозумним очікувати, що Байден, принаймні, спробує продовжити конфлікт до 2025 року».

УКРАЇНА ЗАХИЩАТИМЕТЬСЯ І БЕЗ ВСЕОХОПНОЇ ЗАХІДНОЇ ПІДТРИМКИ

Втім, інші експерти вважають, що не можна ставити зусилля України з протидії російській агресії в таку залежність від дій США та Західної Європи. Рейчел Епстайн, професорка міжнародних відносин та європейської політики Денверського університету, заявила виданню Newsweek: «Я відчуваю, що навіть без зовнішньої підтримки українці продовжуватимуть воювати. Україна може змінити тактику, щоб впропоритися зі складом західної допомоги, але я не вірю, що вони здадуться».

На тлі поступової ерозії підтримки Заходом України, втоми від війни у західних суспільствах, та дедалі більших викликів ліберальному міжнародному порядку з боку праворадикальних й націоналістичних партій та рухів, Велика Британія залишається глибоко відданою підтримці України у війні, зауважує Річард Кемп у The Telegraph. «Лише у Британії ми все ще бачимо чітку двопартійну підтримку, коли лейбористи та торі здебільшого читають з одного аркуша. Британія є лідером у постачанні критично важливих протитанкових ракет, ряду інших боеприпасів і життєво важливих засобів розвідки та спостереження», – пише Кемп. Відтак, підсумовує Кемп, «Британія може отримати принаймні певне задоволення від нашої ролі в двох найбільш значущих конфліктах цього десятиліття і, можливо, цього століття: Україна та Газа».

У 2024 РОЦІ МОЖУТЬ ВИНИКнути АБО ЗАГОСТРИТИСЯ ІНШІ КОНФЛІКТИ

На додаток до тривалого конфлікту в Газі, існує декілька гарячих точок на планеті, які можуть вибухнути з новою силою, відволікаючи увагу від війни в Україні. Серед них мережа CNBC, з посиланням на Міжнародний

комітет порятунку, називає Судан, Демократичну республіку Конго та Руанду, Мьянму, країни регіону Сахель – Буркіна-Фасо, Камерун, Чад, Гамбію, Гвінею, Мавританію, Малі, Нігер, Нігерія та Сенегал – а також такі країни, як Гаїті, Гватемалу, Ефіопію та Камерун. Також існує вірогідність загострення конфлікту між Китаєм і Тайванем.

Загалом, Міжнародний комітет порятунку назвав 20 країн із найбільшим ризиком погіршення безпеки у 2024 році, на які припадає близько 10% населення світу, але приблизно 70% переміщених осіб, а також приблизно 86% глобальних гуманітарних потреб. У жовтні 2023 року ООН підрахувала, що понад 114 мільйонів людей були переміщені через війни та конфлікти по всьому світу, нагадує CNBC.

УКРАЇНСЬКИЙ БОЙОВИЙ ДУХ ЗАЛИШАЄТЬСЯ ВИСОКИМ

Марк Темницький, українсько-американський журналіст і експерт Євразійського центру «Атлантичної ради», сказав виданню Newsweek: «Незважаючи на повільні успіхи у 2023 році, український моральний дух залишається на високому рівні. Більшість країн все ще вірять, що вони виграють війну, і вони не приймуть жодного іншого результату, крім повного виведення російських військ з українських земель». З ним погодився Шон Вокер, журналіст видання The Guardian, водночас відзначивши збільшення песимістичних настроїв в Україні останніми місяцями, однак додав: «В Україні все ще є багато людей, які вірять, що вони можуть перемогти за адекватної військової підтримки із Заходу».

«Більшість людей розуміють, що будь-яка мирна угода, яку Путін підпише – не те, щоб він казав, що хоче її – не була б чогось варта без серйозних гарантій безпеки з боку Заходу. Це і є, перш за все, джерелом похмурості: це відчуття, що незрозуміло, як продовжувати, але також незрозуміло, як зупинитися», – зазначає Вокер Відтак, за його словами, «серед багатьох людей все ще панує надзвичайне відчуття, що, навіть якщо вони виснажені, це їхня боротьба, і вони повинні боротися [далі]». «Наш пріоритет має полягати не в малодушних спробах уникнути ескалації, а в тому, щоб робити все можливе, щоб забезпечити перемогу наших союзників», – зазначає Річард Кемп у The Telegraph.

Юрій МЕЛЬНИК. «Голос Америки» / 1 січня 2024 року.
Матеріал розміщений за посиланням: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-ssha-yevrosyuz-viyna/32755383.html>

НАТО Й ПЕРЕМОГА, а не тварина двонога

Сунак і Зеленський підписали у Києві «історичну угоду». Про що вона

Україна та Британія уклали безпекову угоду. Президент Володимир Зеленський на зустрічі з Ріші Сунаком у Києві назвав її безпрецедентною та історичною. За словами Зеленського, ця угода доводить, що в «нашу державу вірять».

ДОПОМОГУ НАДАВАТИМУТЬ АВТОМАТИЧНО?

Україна та Велика Британія домовилися про співпрацю у сфері ВПК. Лондон даватиме Україні щорічну фінансову підтримку протягом 10 років і розвиватиме ЗСУ, щоб українська армія швидше «перейшла на стандарти НАТО». 2,5 млрд фунтів стерлінгів нададуть уже в цьому році.

«Сполучене Королівство продовжуватиме підтримувати Україну стільки, скільки їй буде потрібно, щоб Україна могла ефективно захищатися», - йдеться в тексті. «Ми домовилися з Британією про безпеку в усіх сферах – на землі, у повітрі, на морі, у кіберпросторі, у широкій політичній взаємодії. Детально в угоді – щодо зброї. Абсолютно чітко – щодо нашого державного кордону», - повідомив Зеленський.

В офісі президента заявили, що відтепер «Україна більше не має просити допомогу і зброю, а отримуватиме її автоматично». Так прокоментував підписання угоди Ігор Жовква, заступник голови офісу президента. За його словами, допомогу мають надавати, як у разі нової агресії, так і під час загострення поточної.

ГАРАНТІЇ БЕЗПЕКИ

Україні обіцяють допомагати «забезпечити здатність ЗСУ повністю відновити територіальну цілісність». Зеленський заявив, що таким чином країні надали гарантії безпеки, які діятимуть на час до вступу в НАТО. Угода передбачає розвиток оборонного сектору та шлях до майбутнього в НАТО, йдеться у документі. Так, партнери обіцяють продовжувати навчання українських військових, допомагати вирішувати проблеми з поставками озброєння, обмінюватися інформацією про оборонні розробки. Завдяки цій угоді, за словами Зеленського, Україна вийде на такий безпековий рівень, який «самим фактом свого існування буде слугувати для стримування агресії Росії».

«ЦЕ СИГНАЛ ПУТІНУ»

Прем'єр Британії неочікувано приїхав до Києва зранку 12 січня. Хоча, напередодні ще сам Володимир Зеленський, до якого він їхав, був за кордоном. У столиці Сунак відвідав житловий будинок, зруйнований внаслідок російських обстрілів 2 січня. Тоді загинули чотири людини, 50 постраждали, сотні людей залишилися без житла. «Шкода, що ви і ваша країна переживаєте такі страждання. Я хочу запевнити вас, що Велика Британія буде робити все, щоб підтримати вас. Щоб ваша країна та ваш народ були у безпеці», - сказав Сунак біля обстріляного будинку представника ДСНС, який рятували люди 2 січня.

В інтерв'ю BBC Сунак розповів, що зустрівся з мешканцями будинку, які розповіли йому жахливі історії про те, що вони пережили, як втратили рідних і житло. Довготривала безпекова угода з Україною, за словами британського прем'єра, демонструє зобов'язання партнерів допомагати країні. «Ми перші з союзників, хто підписав цю угоду. Ми посилюємо нашу безпекову співпрацю з Україною у багатьох сферах - від навчання військових до допомоги у розминуванні. Ось про що цей документ, підписаний сьогодні. Це сигнал Путіну, що ми тут надовго», - розповів Ріші Сунак в інтерв'ю BBC.

На запитання журналіста BBC про те, якою є ціль угоди – допомогти Україні перемогти Росії, чи вижити, Сунак відповів так: «Ціль цієї угоди – переконатися, що люди в Україні будуть у безпеці і зможуть відновити свою свободу і суверенітет... Інвестиції у безпеку України є інвестиціями у нашу безпеку також».

Військовий пакет - на наступний фінансовий рік, який почнеться у квітні - приведе до найбільшого поставок безпілотників в Україну серед усіх країн. Показово, що прем'єр вирішив не брати фінансових зобов'язань на кілька років. Це не перший візит Сунака до Києва як прем'єра. Він був тут у листопаді 2022 року. Зеленський дякував Ріші Сунаку та народу Британії за поставку ракет Storm Shadow, комплексів NLAW та танків. Він нагородив його також орденом Свободи.

(У скороченому вигляді. Повністю – за посиланням: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c3gy39lkgr9o>, 12 січня 2024 року)

На світліні: Ріші Сунак біля будинку у Києві, що постраждав від російських обстрілів 2 січня
АВТОР ФОТО, REUTERS

«Європейська правда» продовжує публікацію думок іноземних послів про те, що чекає на нас у 2024 році. Ми запропонували висловити свою думку дипломатам, що представляють дуже різні держави та дипмісії. Так, своє бачення викликів нинішнього року вже озвучили посол ЄС в Україні Катаріна Матернова, а також посол Молдови Валеріу Ківерь. А тепер своїми роздумами поділиться дипломат, що представляє одну з найбільш дружніх нам країн – Литву.

«Кров, праця, сльози й піт». Як Україна йтиме до перемоги та до ЄС із НАТО у 2024 році

За останні два роки українська нація безсумнівно довела, що здатна перемогти навіть смерть. Російська армія вбивала, катувала, гвалтувала, демонструвала найгірші сторони людської натури – але не змогла зламати український дух. Натомість Росія від початку повномасштабного вторгнення в лютому 2022 року втратила сотні тисяч солдатів, її армія була відкинута зі значної частини окупованих територій, що змусило Путіна розпочати масову мобілізацію. Але і це не злякало українців. Ви продовжуєте відкидати ідею територіальних поступок і рішуче налаштовані на здійснення своєї євроатлантичної мрії. Але 2024 рік, на жаль, обіцяє бути ще одним виснажливим роком для України. І можливо, він принесе лише черчиллівські «кров, праця, сльози й піт» та мало що на додаток.

Але налаштування на перемогу має залишатися основою і у 2024 році. Вражаючи досягнення України на полі бою є результатом єдності та незламної стійкості вашого суспільства на всіх рівнях. Хоробрість захисників, креативність і щедрість мільйонів цивільних та зрілість українського політичного класу привели до перемог над сильнішим противником. Поза сумнівом, Росія не обмиється продовженнями прямої військової агресії та робитиме все можливе, щоб посіяти розбрат як всередині українського суспільства, так і серед міжнародних соратників України. Тому в часи, коли Україна стикатиметься з подальшими воєнними труднощами, першочерговим завданням стане збереження національної єдності та згуртованості.

УКРАЇНА ВОЮВАТИМЕ НЕ НАОДИНЦІ

Я перекоаний, що у 2024 році і надалі Україна продовжуватиме отримувати значну військову та економічну допомогу з усього світу. Хоча Конгрес США та Європейський Союз ще не ухвалили основні пакети допомоги для України на цей період, я залишаюся оптимістом і вважаю, що обидва документи будуть узгоджені на початку року. ЄС повернеться до питання про 50-мільярдну підтримку України 1 лютого, на першому у 2024 році засіданні Європейської ради. А зусилля адміністрації США та значної більшості як республіканців, так і демократів, які продовжують підтримувати Україну, дають надію, що незабаром рішення буде знайдено і на Капітолійському пагорбі. Та підтримка повинна надходити і в період вимушеної паузи.

За оцінками німецького Інституту світової економіки ім. Кіля, Литва надала Україні підтримку на суму 1,8% свого ВВП і за цим параметром наразі є країною №1 у світі у підтримці України. Нещодавно ми передали Україні пускові установки протиповітряної оборони NASAMS, підготували тисячі українських солдатів, надали критично важливе обладнання, щоби протистояти спробам Росії зруйнувати українську енергетичну систему, і розпочали відчутну діяльність з реконструкції, відбудовуючи українські школи, дитячі садки та іншу інфраструктуру у звільнених районах. Ми вітаємо і інших союзників України, які вже оголосили про свої багатомільйонні пакети допомоги на 2024 рік. Останній німецький пакет у розмірі 1,3 мільярда євро включає найсучасніші системи протиповітряної оборони Patriot і сигналізує про готовність Німеччини і надалі посилювати свою і без того значну підтримку України.

Україна незабаром отримає довгоочікувані винищувачі F-16 від коаліції під керівництвом Данії та Нідерландів. Ця зброя безумовно має потенціал для того, щоби створити переломний момент у повітряному просторі. Японія знайшла способи вивести свою допомогу Україні за межі фінансової та гуманітарної сфер. Традиційні союзники – країни Північної Європи, Велика Британія, Канада, Польща та багато інших – налаштовані зберігати високий рівень військової підтримки. Ще одна наша задача на 2024 рік – зробити так, щоб військова промисловість на Заході набрала обертів. Адже за умов, коли два роки війни виснажили запаси боєприпасів і техніки у західних країнах, випередження Росії в обсягах постачання стає передумовою успіху України. Адже це – війна на виснаження. Так, виробникам потрібен час, щоб наростити обсяги виробництва. Але вже зараз ми бачимо запуск нових виробничих ліній, стабільніший потік боєприпасів та військової техніки для України. Литва розуміє складність нарощування виробництва для західної військової промисловості і працюватиме задля створення всіх необхідних умов для цього у 2024 році. Власний потенціал оборонного виробництва в Україні також зростає, і ми повинні створювати партнерства, які б допомогли його подальшому збільшенню.

З литовського боку немає жодних вагань: наш уряд і суспільство збережуть курс на підтримку України аж до перемоги. І це не просто політична заява. Міністерство національної оборони Литви виділило 200 мільйонів євро на військову допомогу Україні у період 2024-2026 років. Це додаткове фінансування до тієї підтримки, яку Литва

вже надала протягом попередніх двох років. Без найменших вагань можу запевнити вас, що не тільки Литва, а й інші найближчі друзі України продовжуватимуть підтримувати вашу країну до перемоги.

ТВЕРДО НА ШЛЯХУ ДО ЄС І НАТО

Останні два роки відзначили не лише героїзм захисників України на полі бою, а й кроки, які ваша країна зробила на шляху європейської та євроатлантичної інтеграції. Історичне рішення Європейської ради у грудні 2023 року про початок переговорів щодо членства України в ЄС є визнанням вашого значного прогресу в проведенні демократичних та економічних реформ. Трансформаційна сила цього рішення має почати розкриватися вже в 2024 році. Відтепер процес вступу буде структурований за 35 розділами у ключових. У кожному з них український уряд матиме чіткі орієнтири для досягнення. Повна імплементація цих реформ має важливе значення для забезпечення прозорості державних інституцій, викорінення корупції та подолання пострадянських практик управління, які стримують Україну.

За досвідом Литви, проходження такої комплексної перевірки з боку інституцій ЄС стало одним з найбільших досягнень – як для нас, так і для інших країн-новачків ЄС. Бо це створило умови для подальшого економічного зростання, модернізації та іноземних інвестицій. Ще однією важливою подією 2023 року для України став саміт НАТО у Вільнюсі. Як зазначив міністр закордонних справ Литви Габріелюс Ландсбергіс, у Вільнюсі ми наблизили Україну до НАТО, але надалі не гаїтимо жодного дня, щоб до Вашингтонського саміту у 2024 році зробити набагато більше, запобігаючи діям Росії, яка намагається прокласти нову залізну завісу через Європу.

Віцепрем'єрка Ольга Стефанішина нещодавно також погодилася, що Вільнюський саміт поклав початок реальній інтеграції України до Північноатлантичного альянсу. Україна вже працює як рівноправна сторона за столом новоствореної Ради Україна-НАТО. Це дозволило створити формат кризових консультацій, а також комітети Україна-НАТО у різних функціональних сферах. А завдяки адаптованій Річній національній програмі (РНП) члени Альянсу підтримуватимуть реформи в Україні і регулярно оцінюватимуть прогрес реформування секторів оборони і безпеки. Крім того, найближчим часом буде підготовлена Дорожня карта переходу України до повної оперативної сумісності з НАТО – над її створенням Україна працює у тісних консультаціях з членами Альянсу. Втілення РНП підтримуватимуть ініціатива НАТО з розбудови оборонного та суміжного безпекового потенціалу і команда представництва НАТО в Україні. Крім того, комплексний пакет допомоги Україні трансформується у багаторічну програму для допомоги у відновленні українського сектору безпеки і оборони та довгострокових спроможностей України зі стримування і оборони. Бо членство України в НАТО – це вже не питання «якщо», а питання «коли». Зрозуміло, що посольство Литви в Києві, яке виконує роль контактної посольства НАТО, сприятиме цьому процесу. Отже, ми сподіваємося побачити новий акцент на реформуванні та модернізації інститутів безпеки і оборони України.

Вже є значний прогрес у «вестернізації» професійної військової освіти, управління людськими ресурсами та системи оборонних закупівель, та значна робота в інших сферах ще попереду. Зокрема, ми очікуємо на ухвалення змін до закону «Про національну безпеку» (№4210), які б закріпили принципи цивільного нагляду над військовими та уточнили ланцюжок командування. Реформи, пов'язані зі вступом до ЄС і НАТО, є серйозним викликом для країни і в найкращі часи. Проведення їх під час повномасштабного російського вторгнення перетворюється на справді геркулесове завдання. Але повернемося до мудрості Вінстона Черчилля, слова якого я повторив на початку: «Якщо ви йдете кризою пекло – продовжуйте йти».

Україна надихнула увесь світ своєю силою духу, стійкістю та рішучістю. Не втрачайте цього – вашого найбільшого дару. Не все буде ідеально, будуть помилки і болючі втрати, але поки Україна залишається цілеспрямованою і єдиною, вона залишатиметься неперепоною.

ВАЛЬДЕМАРА СЕРАПІНАС, ПОСОЛ ЛИТВИ В УКРАЇНІ, САЙТ «ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАВДА», 12 СІЧНЯ 2024 РОКУ.

НАТО Й ПЕРЕМОГА, а не тварина двонога

Нова безпекова угода між Україною та Великобританією не передбачає такої ж захисної парасольки, включно з ядерним щитом, яку Британія надавала Швеції до її фактичного вступу до НАТО.

ЗМІСТ

У п'ятницю, 12 січня, під час візиту Ріші Сунака до Києва, Україна та Велика Британія підписали Угоду про співробітництво в сфері безпеки. Багато українських депутатів дописували в соцмережах, що Угода діятиме до вступу України до НАТО, називаючи це ледь не гарантіями безпеки. На жаль, це не так. Ця Угода радше про гарантії подальшої фінансової та військової підтримки України, з огляду на те, що зараз відбувається в США. Тобто, це гарантії, що нас не кинуть один на один у війні з Росією, яка нарощує свою військову машину.

Фактично це підтвердила й спільна пресконференція Во-

Гарантії безпеки чи глибоке занепокоєння: що насправді підписали Київ і Лондон, та як це допоможе перемогти Росію

лодимира Зеленського та Ріші Сунака. Говорячи про Угоду, український президент називав це «гарантіями» або «безпековими гарантіями», тоді як британський прем'єр - «безпековими запевненнями», які одразу ж нагадують українцям про мертвий Будапештський меморандум.

Чому підписання безпекової угоди з Великобританією стало взагалі можливим? І що це за угода? В липні минулого року, коли на Вільнюському саміті НАТО нам відмовили (передовсім США) в політичному запрошенні до членства, стало зрозуміло, що треба шукати якісь інші гарантії, бо ризикуємо залишитися взагалі ні з чим. Компромисом стала Спільна декларація G7 щодо подальшої підтримки Києва, яка відкрила шлях до «двосторонніх зобов'язань і домовленостей у сфері безпеки» (як йдеться в документі). Тобто, Офіс президента вирішив йти так само, як свого часу з ЄС (коли Київ укладав із країнами-членами декларації про підтримку нашого вступу), - шляхом підписання окремо з кожною країною G7 (і не лише) двосторонніх безпекових угод.

Минулого року, після появи Декларації G7, в Україні справделиво побоювалися, що ці ефемерні «гарантії» стануть просто заміником НАТО, куди нас не хочуть приймати, бо війна й страх перед Росією. Проте поява першої такої Угоди з Великобританією (а Спільна декларація G7 відкрита до приєднання) чітко каже про зворотне. В тексті документу, який оприлюднив ОПУ, НАТО, на рівні чіткої підтримки Лондоном нашого вступу до Альянсу, згадується 17 разів.

Крім того, що ця Угода гарантує безперервність збройної та фінансової підтримки з боку Великобританії, це ще й потужний сигнал США, які вже офіційно заявили, що призупинили допомогу Україні, бо Конгрес вже майже півроку не може ухвалити необхідний пакет подальшої підтримки. Тим паче, до того ж це буде цілком логічно, США мають стати наступними, хто укладе з Україною таку безпекову угоду. І за словами амбасадорки США в Україні Бріджит Брідж, Вашингтон вже провів два раунди переговорів із Києвом якраз щодо такої угоди.

То про що ж насправді підписана Угода з Великобританією? Чи не стане укладення таких документів заміником нашому членству в НАТО? Та як нам відійти від сумнозвісної «ізраїльської моделі», яку так намагаються нав'язати Україні?

ТСН.ua попросив написати нам про це очільницю напрямку «Регіональна безпека та дослідження конфліктів» Фонду демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва, дослідницю Лондонської школи економіки та політичних наук Марію Золкіну.

ГАРАНТІЇ І НАТО: ЧИ ДІСНО УГОДА ІСТОРИЧНА?

Україна та Великобританія підписали історичну угоду про безпекову співпрацю - саме такими заголовками рясніють українські ЗМІ після підписання відповідного тексту Президентом Зеленським та британським прем'єром в рамках анонсованого візиту Ріші Сунака до України. Втім, чи дійсно угода має таке значення, який вплив вона матиме для протистояння російській агресії і як вплине на амбіції України приєднатися до НАТО - все це заслуговує на окрему увагу. Угода без перебільшення має стратегічне значення одразу в кількох вимірах.

По-перше, для допомоги Україні у спротиві російській агресії і для тяглогої підтримки на наступні 10 років.

По-друге, для консолідації проукраїнської міжнародної коаліції, що почала слабнути на фоні перших серйозних проблем із фінансовою та збройною підтримкою України у 2024 році, зокрема з боку США.

І, **по-третє**, це стане стимулювати інші держави більш активно включитися в планування подібної безпекової та оборонної співпраці з Україною.

Варто згадати, що ця угода стала першим практичним втіленням так званої ідеї Спільної Декларації G7 на полях Вільнюського саміту НАТО в липні 2023 року. Тоді, не маючи готовності надати Україні повноцінне запрошення до НАТО, «Велика сімка» готувала пропозицію, аби на двосторонньому або багатосторонньому рівні партнерські держави почали підписувати з Україною угоди в сфері безпеки. Ключову роль в просуванні цієї ідеї відіграла саме

Великобританія. Й підписаний нині документ - є першим у своєму роді. Більше того, угода чітко підкреслює, що підтримка України надається для відновлення її міжнародно визнаних кордонів станом на 1991 рік. Це, зокрема, істотно ускладнить життя всім прихильникам переходу до переговорів із Росією ціною українських територій і поступок з боку України.

Однак, попри всю важливість угоди, при її оцінці варто утриматися від перебільшених очікувань. Вона, зокрема, не надає Україні гарантії спільної колективної оборони. Велика Британія - першою з G7 на рівні угоди фіксує, що агресія проти України порушує безпеку й Сполученого Королівства, створюючи для нього ризики. І для допомоги Україні передбачається продовження фінансової, збройної та іншої допомоги, але не спільна оборона (коли війська обох країн-підписантів приходять на допомогу в разі нападу на їхні країни - ред.).

Відтак, називати це гарантіями безпеки в класичному розумінні - наприклад 5 статті Вашингтонського договору про НАТО - неправильно.

У цьому немає жодних сюрпризів: до приєднання України до НАТО ніхто з партнерів не готовий підписуватися під спільним веденням бойових дій проти російської агресії. Але різні види допомоги Україні вже стають формальною частиною як внутрішньої, так і зовнішньої політики Великобританії. Наприклад, запуск спільного виробництва зброї або оформлення оборонних замовлень безпосередньо для потреб України серйозно зменшуватимуть потенційні ризики від внутрішніх політичних криз, які можуть виникнути в партнерській країні. В цьому був один із аргументів на користь таких угод, адже політична кон'юнктура з роками змінюється навіть у стратегічно близьких державах.

Одним із таких амбітних і довгострокових завдань, наприклад, є не просто зміцнення морської безпеки України, але й допомога Великобританії у розбудові морського флоту України для відновлення з часом безпечного судноплавства в Чорному морі. У 2022 році Великобританія на чолі з тоді ще прем'єром Борисом Джонсоном підписала Декларацію про підтримку Швеції та Фінляндії на випадок агресії проти них і до приєднання країн до НАТО. І хоча тоді не йшлося про безальтернативну участь британських військ в конфлікті, але ймовірність цього в формулювання документу закладалася. Статус угоди з Україною, з одного боку, є вищим за політичну Декларацію, але і текст є куди більш обережним. Хоча це, варто наголосити, жодним чином не означає, що за певних обставин ці формулювання будуть змінені і розширені.

ЧЛЕНСТВО В НАТО vs УГОДА:

ЧИ НЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ ПІДМА ОДНОГО ІНШИМ?

Як до Спільної декларації G7, так і після неї було багато небезпідставних побоювань, що частина партнерів України може бачити в подібних безпекових угодах своєрідну альтернативу членству України в НАТО. Втім, Британія, на щастя, до таких країн не належить. І в політичному, і в експертному середовищі в Лондоні фігурує однозначна підтримка приєднання України до Альянсу.

Попри всі складнощі з отриманням запрошення (вступити до НАТО - ред.), британці стратегічно переконані: без НАТО справжніх гарантії безпеки Україна не матиме, як і сталого миру в регіоні. Безпекова угода з Британією транслює цю ж ідею.

Так, пріоритетність руху до НАТО, всебічна підтримка Києва на цьому шляху, максимальне приведення ЗСУ до стандартів НАТО, політичні реформи саме в контексті реформи оборонної галузі (цивільний контроль над ЗСУ, реформа оборонних держзакупівель, кадрова політика, реформа військово-промислового комплексу) та інші складові руху до НАТО наскрізно звучать у всьому документі.

Тому впевнено можна сказати: принаймні для Лондона така угода точно не є жодним заміником НАТО, а радше проміжним етапом. Задача угоди відповідно - підтримати Україну для її оборони до моменту, поки членство в НАТО стане можливим. І разі набуття Україною членства в Альянсі протягом наступних 10 років, поки ця угода буде ще чинною, Лондон і Київ вирішуватимуть долю цієї угоди окремо.

Варто зазначити, що серед британських експертів така формула є достатньо популярною: нехай сьогодні політичного консенсусу в НАТО про членство України немає, але контекст змінюється й Україна має бути готова до дуже швидкого руху, коли ці сприятливі обставини в НАТО будуть.

Британія дійсно проявляє політичне лідерство в підтримці Києва, що особливо важливо в контексті американських виборів і проблем з форматом фінансування України на рівні ЄС. Однак ейфорії, і, тим паче, нереалістичних очікувань від цієї безпекової угоди, бути не має. Сама по собі автоматично вона не запускає жодних процесів. Для цього будуть додаткові рішення, угоди й підзаконні акти як в Україні, так і в Сполученому Королівстві. Угода створює рамку і дає політичне зелене світло. Саме за практичними кроками можна буде судити, наскільки потенціал цієї угоди реалізується. Цілком ймовірно, що частина домовленостей не будуть оприлюднюватися саме з безпекових міркувань, але результат навіть неанонсованої співпраці рано чи пізно буде помітний.

Христина ЗЕЛЕНЮК, сайт «ТСН», 13 січня 2024 року.
<https://tsn.ua/exclusive/garantii-bezpeki-chi-gliboke-zanepokoynya-scho-naspravdi-pidpisali-kiyiv-i-london-ta-yak-ce-dopomozhe-peremogti-rosiyu-2491603.html>

Україна і Литва починають роботу щодо угоди про гарантії безпеки

Україна і Литва розпочинають роботу щодо двосторонньої угоди про гарантії безпеки, як це передбачено Спільною декларацією про підтримку України, укладеною 12 липня 2023 року у Вільнюсі. Про це розповів Президент України Володимир Зеленський на зустрічі з представниками ЗМІ у Вільнюсі після проведення переговорів з Президентом Литви Гітанасом Науседою, повідомляє Укрінформ.

«Торік ми досягли з «Групою семи» (G7) такого рівня відносин, що це дозволило укласти декларацію про підтримку України на час до вступу нашої держави в НАТО. І зараз держави світу, які цінують міжнародне право, поступово приєднуються до принципів декларації та починають роботу з Україною щодо двосторонніх угод про безпекові гарантії. Я радий, що ми починаємо таку роботу з литовськими партнерами», - сказав Зеленський.

Він побажав, аби ця угода з Литвою, так само як інші двосторонні домовленості, стала чітким сигналом кожному громадянину наших держав про взаємну підтримку і допомогу. «Поки ми разом, наші народи захищені», - зазначив Президент. Він зауважив, що увесь спектр двосторонніх домовленостей зафіксовано у спільній заяві з Президентом Литви.

Як повідомляв Укрінформ, 12 липня на полях саміту НАТО у Вільнюсі лідери країн G7 погодили Спільну декларацію про підтримку України. У документі йшлося, зокрема, про роботу над конкретними двосторонніми довгостроковими зобов'язаннями та домовленостями у сфері безпеки.

27 країн-членів Євросоюзу лише шість ще не приєдналися до спільної декларації G7 - Австрія, Мальта, Польща, Словаччина, Угорщина та Хорватія, але Україна зараз активно працює з ними. Загалом же вже 31 держава приєдналась до декларації «Групи семи», з них 17 приєдналися у перший день, а ще 20 - у перший місяць після укладання декларації. З кількома з них Україна уже розпочала переговори щодо укладення двосторонніх угод про гарантії безпеки.

Фото: ОП

Сайт «Укрінформ», 10 січня 2024 року

Сполучене Королівство в 2024 році очолить сили швидкого реагування НАТО

Із 1 січня 2024 року 7-ма легка механізована бригада Сполученого Королівства очолить Сили швидкого реагування НАТО забезпечуючи чергування тисяч солдатів і їхню готовність до бойового розгортання протягом кількох днів. Об'єднані оперативні-тактичні сили НАТО дуже високого рівня готовності (VJTF) були створені після анексії Криму Росією в 2014 році і вперше були розгорнуті для колективної оборони Альянсу після повномасштабного вторгнення Росії в Україну в 2022 році. Позиція лідера переходить до членів Альянсу щороку на ротатійній основі. Сполучене Королівство перейняло цю позицію у Німеччини, яка очолювала ці сили в 2023 році. «Ця бригада має бути готовою до перекидання за лічені дні туди, де вона потрібна НАТО, що робить її ключовим елементом нашої колективної оборони. Те, що Сполучене Королівство очолює це формування найвищого рівня готовності, є чітким виявом його спроможності віддати НАТО», - сказав виконувач обов'язків речника НАТО Ділан Вайт.

VJTF є елементом найвищого рівня готовності в більш численних Силах реагування НАТО, до яких також входять ВПС і ВМС. У 2024 році сухопутні сили VJTF будуть складатися із шести тисяч бійців, в основі яких буде бойова команда 7-ї легкої механізованої бригади - «Пустельні щури». Бригада складається з легкого кавалерійського полку і чотирьох легких механізованих піхотних батальйонів з артилерійським, інженерним, логістичним і медичним підрозділами. Серед підрозділів Сил - Королівський англійський полк і Королівські шотландські гвардійські драгуни. 1-ша Варшавська бронетанкова бригада з Польщі і Іспанська бригада «Гузман ель Буено» забезпечують важкі бойові танки, штурмові гелікоптери і системи ППО. Загалом, свої війська надали дев'ять країн-союзниць з НАТО. Об'єднане командування НАТО в Брунссумі буде здійснювати командування Силами реагування в 2024 році. Союзницький корпус швидкого реагування Сполученого Королівства виконуватиме функції командування сухопутним компонентом. В середині 2024 року Альянс перейде із Сил реагування НАТО на нові Об'єднані сили реагування Альянсу.

Сайт «НАТО...», 28 грудня 2023 року, https://www.nato.int/cps/uk/natohq/news_221565.htm

Кривий Ріг і війна. Шлях із 2014-го

Цього року, після цілої низки спроб, просвітятину і правозахиснику полковнику Петру ЛИСЕНКУ (на світліні), керівнику криворізького осередку Спільної офіцерів України і заступнику голови Криворізького міського правозахисного товариства, вдалося нарешті потрапити на фронт неоголошеної війни Росії проти України. Ось що він, зокрема, розповів для нашої газети про ці спроби та про перших поранених з підрозділу, у складі якого воює, під час короткого свого перебування в Кривому Розі

Полковник ЛИСЕНКО - на фронті і перші поранені

«Ще з початку першої хвилі мобілізації я почав пробиватися до війська. Перші мої звернення були про те, куди я приписаний на час війни, до якої частини і на яку посаду йти, виходячи з того, що у військоматі про мене як такого інформації не було. Тому мені відповідали: поки що почекайте, поки ще невідомо, рознарядки на Вас немає. Хоча, знаючи про те, як з мобілізаційним ресурсом повинен військомат себе поводити, я й ставив відповідні запитання. Майже кожного місяця (а то й декілька разів на місяць) підходив до до військомату, то до посадових осіб і намагався дізнатися, яким чином таким, як я, можна призватися. Відповідали, що то вік у мене вже не той, то що я звільнений був під час реформування за станом здоров'я. Але коли я вже побачив, що і мої побратими зі Спільної офіцерів України у віці навіть за шістьдесят років проходять службу, то я вже більш енергійно почав вимагати, щоб мене призвали. І у квітні цього року я звернувся до військомату й поставив питання щодо цього руба... Тож після цього мене направили на курси в Одесу. Та мій військовий фах був зовсім не тим, що в Одесі курси проходили, оскільки там були курси тиловиків, технарів та інших фахівців, а мій фах – це робота з особовим складом (раніше – замполіт). Тому я повернувся звідти й почувався розгубленим, оскільки ніби й призвали, а в той же час – ні. Потім до Кривого Рогу, на навчання загонів територіальної оборони, приїхав заступник командувача сухопутних військ по роботі з особовим складом полковник ГОЛОДНЮК, і я з ним переговорив. Він сказав, що готувався на будь-яку посаду. Я відповів, що готовий йти навіть з первинної посади до війська і згодився пройти курси. Але знову приблизно місяць довелося чекати, а тим часом почали говорити, що в Кривому Розі, можливо, буде ще один батальйон розгортатися, то, можливо, - туди вже точно... І знову – очікування, знову не дуже хотіли це робити й тягнули-тягнули... Тож довелося ще раз звернутися до полковника ГОЛОДНЮКА. І тільки після цього, вже 16 липня, я був призваний по мобілізації і пройшов курси з підвищення кваліфікації офіцерів запасу по роботі з особовим складом на базі військового інституту Київського національного університету імені Тараса ШЕВЧЕНКА. А вже 17 вересня був направлений для проходження служби у 15-й окремих мотопіхотний батальйон 58-ї окремої мотопіхотної бригади. Цей батальйон влітку 2014 року формувався як батальйон територіальної оборони міста Суми, але з 1 січня 2015-го був переведений на інший штат під такою назвою, як сьогодні, хоча в народі його й досі називають батальйоном «Суми».

Продовжуючи свою розповідь, полковник Петро ЛИСЕНКО повідомив наступне:

«Нині ми в цьому батальйоні пройшли за вересень-листопад багато навчань із бойового злагодження, десь на 70 відсотків він був переформатований. Підсумкове відбулося на Рівненському полігоні із застосуванням авіації та артилерії різних калібрів. І після нього командування визнало, що ми вже готові до бойового застосування. А тому й були направлені в район проведення антитерористичної операції. З 27 листопада ми перебуваємо в зоні відповідальності на Донецькому напрямку, поблизу населеного пункту Троїцьке. Ліворуч – 24-й штурмовий батальйон (колись його батальйоном «Айдар» і продовжують сьогодні так називати), а праворуч – сусіди з 58-ї бригади. За цей короткий час уже відбулися серйозні події. 6 грудня, на День Збройних сил України, а ще 7-го та 8-го терористи активно обстрілювали наші позиції, 8-го – навіть із застосуванням танків і БМП.»

Тому є вже й перші поранені. Це Олександр ЗОЗУЛЯ, Олег СЕЛІХОВ, Олександр ЗАХАРОВ, Сергій РЕГЕНТ, Олексій ПАВЛЕНКО, Олександр КРІПАК, Руслан МОЧАРКО, Артем ГРУША..

Сергій ЗІНЧЕНКО, газета «Промінь Просвіти», число 24 за грудень 2015-го року

На світліні: Петро ЛИСЕНКО; (кадр з блоку новин «Подорожності» на телеканалі «Інтер»)

Активісти КМПЗТ побували у Дніпропетровському шпиталі

1. Дуже важливо, що вдалося поспілкуватися з одним із керівників Дніпропетровського військового госпіталю, із заступником начальника з медичної частини Олегом ПОЛЯКОВИМ, який дав відповіді на запитання. Повідомивши про те, що госпіталь був організований ще до 1917-го року й брав участь у Другій світовій війні, а сьогодні – розрахований на 200 ліжок, він продовжив:

- Протягом 2014-го року ми приймали майже цілодобово поранених, травмованих і хворих пацієнтів. Із зони АТО, з полю бою, їх доставляли прямо до нас. Цього року відбулася невелика реорганізація в медичній службі – і тепер до нас пацієнти надходять невеликими партіями. Хоч і сьогодні, під час так званого перемир'я, ми практично кожного дня приймаємо із зони АТО пацієнтів.

- А які у Вас фахівці і яку допомогу нині надає госпіталь?

- Враховуючи специфіку після реорганізації, наше основне завдання сьогодні – це зібрати тут пацієнтів, стабілізувати їхній стан. Тобто, ми перетворилися тепер у евако-сортувальний госпіталь. Хоча працюють у нас практично всі відділення, фахівці наші всі – дипломовані, пройшли через «гарячі точки» свого часу, а тому з бойовими травмами вони знайомі не з чийось розповідей. У нас є практично весь спектр поранених, які отримують належну допомогу щодня.

- А в чому нині найбільші потреби? Чим громадяни можуть допомогти?

- Основне – це розширення ліжкової ємності, оскільки поранені й травмовані продовжують надходити. Тому для розширення ліжкового фонду треба проводити в приміщеннях ремонтні роботи. А це – заміна комунікацій, заміна сантехніки, ремонт самих приміщень для того, аби вони відповідали вимогам. А тому якщо хто може допомогти в такому будівництві (зокрема, - постачанням будматеріалів), будь ласка, допомагайте. Все буде оформлено офіційно і як належить.

2.

АКТИВІСТИ КМПЗТ відвідали поранених у деяких палатах, вручили невеличкі подарунки, поспілкувалися з ними, вислухавши їхні розповіді та те, з якими на-

строями сьогодні українці воюють, а також що збираються робити найближчим часом. Як виявилось, вони переважно збираються (попри свої поранення) знову повернутися на передову, до бойових побратимів. Настрій же – якомога швидше викинути ворога за кордони України.

Наприклад, наш земляк, криворіжець Юрій ФАЛІНСЬКИЙ який перед війною працював на шахті «Ювілейна» ПАТ «Євраз «Суха Балка» прохідником, воює у 93-й бригаді в Пісках, отримав уже друге поранення й характер пошкодження такий, що доведеться тепер шукати іншу роботу. Розповів, що бійцям доводиться час від часу воювати навіть за допомогою саморобних мінометів, саморобних гранатометів, використовуючи для цього, наприклад, деякі автозапчастини з розбитих машин, що майже дев'ять місяців його разом з іншими бійцями ніхто не змінював, ротації не було. Фактично весь час – на одному місці, де ліворуч зовсім недалеко – аеропорт і десь за два кілометра – Донецьк, та й до ворога – недалеко: приблизно чотириста метрів. Сказав, що була б команда, - то вже за тиждень усе б з хлопцями зробили з ворогом, як належить, і вже були б у Донецьку. Його пригнічує й тривожить те, що великі гроші йдуть на армію, але враження таке, що на них наживаються, бо доводиться навіть бензин за свої гроші купувати для генератора, щоб світло було, щоб рацію зарядити... І волонтери туди, до них, дуже рідко доїздять, хоча і тепловізори, і «нічніки», і рації – все це волонтерське...

3.

Ось на ліжку сидить Сашко (позивний – «Директор») за перев'язаними ранами, біля ліжка стоять миліці, і в шпиталі він – тільки другий день, сам – із батальйону «Айдар», а на війні – з 13 серпня минулого року, сам – з Вінницької області. Говорить, йде війна, постійно останнім часом працюють міномети, БМП, а танки поки що там, де він був, не працюють, але вже видно, що ворог підтягує артилерію і вже кілька днів тому почали працювати «гради», а тому, швидше за все, й танки будуть незабаром стріляти. Погано, що останнім часом воюють не найманці. А регулярна російська армія, а з нею тяжче воювати, бо не вистачає тієї зброї, яка нам потрібна. «Була б у нас та зброя,

підкреслює Сашко, - то нам би не було тяжко... і ми тоді пішли б далі...».

4.

Прямо при вході до Дніпропетровського госпіталю розгорнув свою роботу волонтерський центр. Коли ми туди зайшли, то побачили там аж трьох волонтерок. Міла РУЧКА, лікарка з великим стажем, якраз готувала (як вое розповіла) одному хворому сирзі сметану, а потім дівчата (наприклад, - Альона КНІШ) віднесуть приготуване хворому А йому ще треба гранати, гранатовий сік, бо - низький процент гемоглобіну. Розповіла, що займається волонтерською роботою із самого початку війни й до сьогодні. Дівчата бігають по відділеннях і питають, що кому треба, кому чим можна допомогти. Наприклад, потрібні спортивні штани, труси, футболки, майки чи перев'язочний матеріал. Або, наприклад, приходять бійці з метою пройти комісію або їх направляють до лікаря ще з якоюсь причиною, то у нас на столі обов'язково щось є, і ми готуємо бутерброди, готуємо каву або чай (це що кому до вподоби), а то й печиво комусь треба або ще щось. «А ми ж ніякого відношення, - говорить пані Міла, - до їдальні не маємо, це все у нас – окремо». Міла РУЧКА продемонструвала зразковий порядок у всіх шафах, де лежить різного роду одяг та вслякі інші речі, в яких українські бійці, що заходять до госпіталю, відчувують потребу.

Світлана СПІВАКОВСЬКА, волонтерка з госпіталю, розповіла, що тут уже у людей склалася така традиція: «у першу зміну ти ходиш на роботу, а в другу – сюди, до центру, і робиш все-все, що треба. І готуємо, і на прогулянку возимо... У нас тут координатор – Олександр КОЛАДЖИЄВА. Допомагаємо бійцям і матеріально, і морально, і надаємо всілякі консультації. Бо буває так, що доводиться людині їхати поїздом додому. А на те грошей немає, а тому і в тих ситуаціях допомагають волонтери...»

Були в госпіталі й інші зустрічі. бесіди, розмови. І – не тільки там, а й на залізничному вокзалі Дніпропетровська. Але про все це – вже у наступних числах нашої газети. Тож до зустрічі! Дочекайтесь!

Газета «Промінь Просвіти», число 24 за грудень 2015-го року

ЗУСТРІЧ З ГЕРОЯМИ В ШКОЛІ

Того передноворічного дня, перед настанням 2015-го року, коли дороги в Кривому Розі позамітало снігом, вони, четверо розвідників, які разом з іншими нашими бійцями воювали з ворогом на Сході України, прийшли до 28-ї загальноосвітньої криворізької школи, щоб зустрітися з дітьми і вчителями. Як повідомила одна з організаторів зустрічі, активістка «Жіночої сотні» Дар'я ЧИГРИНА, «хлопці з нами самі зв'язалися. Вони замовили нам пошити підшоломки й попросили організувати зустріч із дітьми, бо це те чи не єдине, що там насправді їх підтримує. Через кілька днів після Нового року вони знову поїдуть на передову, і такі зустрічі їм дуже й дуже потрібні» А учителька української мови і літератури Світлана КОРЖАНІВСЬКА додала: «Дівчата із «Жіночої сотні» повідомили, що наші розвідники знову відправляються в зону АТО. І от захотілося щось таке зробити для них, щоб якось привітати їх зі святами, поспілкуватися, щоб вони відчули, що ми їх тут підтримуємо. Тож після того, як виникла така ідея, я звернулася до школи, і її тут усі підтримали. І ми, незважаючи на те, що така погода сьогодні, зібralися експромтом. Діти різні номери пока-

зували. Відгукнулися й випускники, які тут училися: погодилися прийти і виступити тут для наших хлопців. І то найменше, що ми можемо зробити для них».

Троє з чотирьох розвідників, які того дня були учасниками зустрічі, назвали себе: Олександр МЕЛЬНИК, Володимир АЛЬОШКІН та Михайло ЄЛИСЕЄВ. А четвертий сказав, що його псевдо «ШВЕД» і що він воює в районі Пісків, за кілька кілометрів від Донецького аеропорту. Воює він там уже два місяці, тільки-но повернувся, а після свята – знову туди, разом з іншими хлопцями. Передав, що місцеві ставляться до бійців лояльно, добре знають уже, що таке Кривий Ріг і «Правий сектор», і навіть допомагають, але обстановка там все одно дуже й дуже напружена...»

Приємно було спостерігати за хлопцями, віком від двадцяти трьох років до тридцяти семи, з якою любов'ю вони зустрічали виступи і зовсім маленьких виконавців віршів та пісень, і вже дорослих, які неодноразово перемагали на різних фестивалях. Вони їм завважки аплодували, хоч самі, як справжні розвідники, були небагатослівними, але очі сяяли добротою і привітливстю.

І підкреслювали під час коротких розмов (як, наприклад, Володимир АЛЬОШКІН), що «якби не волонтери, то нашій армії прийшов би кінець».

Важливо відзначити, що серед учасників тієї зустрічі були не тільки криворіжці. Наприклад, була там Ірина ЯРМАЧКОВА, котра про себе і свою діяльність у нашому місті розповіла наступне:

«Я приїхала з Полтавщини. У мене чоловік – військовий, є двоє дітей. І тому в цей страшний час мені хотілося хоч якось допомагати нашій армії, нашим хлопцям, які там воюють. Ми плетемо сітки й готові допомагати кожному батальйону з Кривого Рогу, а також допомагаємо іншим батальйонам. Надіємося, що те, що ми робимо, якось їм допоможе. Спочатку плели на квартирі у однієї з волонтерок, а потім – зняли склад (нам хлопці допомогли), люди допомагають, переривають свою гардероби, приносять свої речі... Почали шити вже й маскхалати, розширюємося, хоча все-таки надіємося, що воно все закінчиться...»

Олена МАКОВІЙ. ПОВНІСТЮ – число 1 за січень 2015-го року.

Олена Іванівна Швець-Васіна народилася в м. Вільнянськ Запорізької обл. Закінчила в м. Дніпропетровську СШ № 15, музичну школу № 6, фізичний факультет Дніпропетровського державного університету. Має 8 книг поезії. Член Конгресу літераторів України та секції «Джерело» для дітей і юнацтва при ДОО НСПУ. Автор і виконавець пісень. Член Асоціації композиторів Дніпропетровської обласної організації. Лауреат літературних премій ім. О. Гончара (2009), ім. В. Сосюри (2011), міжнародного фестивалю альманахів «Рідкісний птах – 2013» (м. Дніпро), «Зірка Різдва» (Запоріжжя, 2016), ім. П. Куліша (2019).

СУЧАСНА ПРИТЧА ПРО ЛІТО І ОСІНЬ

Болоче і відважне Літо зустріло нетерплячу Осінь:
«Чи впораєшся з лихоліттям, як холодом проймаєш душі
З початку вересневих днів?!
Поправивши недбалим рухом своє розпатлане волосся,
Володарка багрянцю – Літу: «Ти бути кроткою не змушуй!
Хвороб не буде у Синів!»

**Я розмалюю різнобарв'ям твою одноманітну зелень,
Вночі морозцем налякаю непрошених гостей шкідливих,
Які руйнують ріднокрай.
А їх ще так багато лізе степами нашими, ой, леле!
Та не лякайся, друже-Літо, вістей очікуй терпеливо,
Хороші нам потрібні вкрай!»**

**Ув очі Осені промінням атласним зблиснув на прощання,
За небокрай попрямувало з надіями на справедливість
Засмагле Літо навпростець.
Багрянці мрії малювала Осіння Дама із зітханням...
...А що Природа переможе і хижаків, і хворобливість, –
Знав чудотворний наш Отець.**

ПРИТЧА ПРО НЕМОВЛЯТ

22.11.2022 Трагедія у Вільнянську Запорізької обл.
Росіяни вдарили ракетами по пологовому будинку
і вбили немовля, якому було лише два дні...

**Містечко лагідне із назвою сучасною – Вільнянськ.
В пологовий будинок серпень сонний заглядає.
Там, наче янголи, у білому – від лікарів до нянь,
Їх від палати до палати постаті літають.**

**Пологовий будинок радо зустрічає і веде
Жінок, в яких під серцем виникає тайнодія:
За Божим повелінням Інь та Ян, з'єднавшись ув одне,
Створили плід, в якому Любов, і Віра, і Надія.**

**І саме там, в містечку, моя мама первістка ждала.
Батьки матусі й тато тамували хвилювання.
А в батьківському дворі і яблуні, й черешенька мала,
І вірний пес Пірат – мов теж застигли у чеканні.**

**Із лона мами випурхнуло пташеня – з'явилась я!
І першим криком дзвінко світ шалений привітала.
Так сильним звуком намагалася своє явити «Я»,
Яке покаже вхід до життєдайного порталу.**

**Господь гортав стобарвними сторінками моє життя...
Ось промайнув стоп-кадр: дівчатко сірооке в косах...
Прискорювали втрати, зустрічі судьби серцебиття:
Ті ж самі очі, тільки срібні стежки у волоссі...**

**...Ураз – війна. Думками лину в світ дитинства – хоч здаля!
Тепер мене Дніпро повітрям долі обіймає.
Читаю: у тому ж будинку, у Вільнянську, немовля –
Чиєсь продовження життя – два дні живе у раї...**

**У часі й просторі не кожне Зло дістало відкоша:
У дім пологовий ракета ворога вгатила!..
Й до Бога повернулася дитинки світлая Душа...
А я, німа від болю, та кричу, кричу щосили!**

**Злилися воєдино наші крики всупереч пітьмі:
За обрій покотились хвилі золотого життя.
Немов родинним криком сповіщали з немовлятком ми,
Що згине Зло, що світ – прекрасний й далі буде жити!**

ЗУСТРІНЬ МЕНЕ

**Зустрінь мене у парку поміж
тополею і кленом.
Весна-аматорка – босоніж,
стрімка і невтоленна.**

**Зустрінь мене у світі милім
мелодії і співу.
Душа страждає з грішним
тілом**

і так чекає дива!

**Зустрінь мене, де Слово сяє
блискучої Костенко:
«Не схибте, бо ізнов жадає
неволя козаченька!»**

**Зустрінь мене на перехресті
прозріння і безглуздя,
де йде без краю битва честі
з кривавим кривосуддям...**

**...Зустрінь мене у снах дівочих
посеред степену Доли...
Почуй, голубка нам воркоче
про мир на видноколі...
Зустрінь мене. Зустрінь мене!..**

* * *

**Ізнову скаржаться сирени
Одна на одну.
«Шахедів» чутино звук
шалений.**

Не пройде жодний!

**Немає світла у домівках,
Та ми вже звикли.
Вода у крапах летиться цівкою,
Десь зовсім зникла...**

**Нема опалення – вдягнемось
Й підємо в гості.
До друзів чуйних пригорнемось**

Тепло до млості.

**Нехай міцнішають морози,
Нехай тривоги.
Пітьма розсіється невдовзі,
Довіртесь Богу!..**

**Птахів ввижаються голівки
В калюж люстерці...
Немає світла у домівках,
Та є – у серці!**

А МИ ЖИВЕМО

**А ми живемо
під жалом пекучих годин,
під жалем зів'ялих жоржин
на пагорбках скорбних алей,
під тиском зім'ятих ночей,
під болем можливих провин,
під криком разючих новин,
під рик, що віщує приліт,
під куль очманілих політ,
виття скреготливих сирен –
стоїть рідний наш**

«Карфаген»!

**Іти на пропаще?
Нізащо!**

**А ми живемо
під тінню прадавніх дібров,
під сінню благих молитов,
під вбранням блакитних
Небес,
під-ранками, що ждуть чудес
від наймилосердного Бога,
з надіями на Перемогу!**

А ми живемо!

ПРАВДА ЗАВШЕ БОЛИТЬ

Відгук на книгу Олени Швець-Васіної «А ми живемо!»

**Збірник віршів воєнного часу 2014-2023
/ Поезії – Кам'янське, 2023. – 68 с.
ISBN 978-617-8017-34-7**

Про такі видання, як поетична збірка Олени Швець-Васіної «А ми живемо!», кажуть: «на часі». Тобто збірка побачила світ в часи, коли вже минулись захопливі до солодкого дзюркоту екзистенційні мрії про блискавичну перемогу над ворогом, й ледь затухло полум'ям багаття першого переляку перед ракетними обстрілами. З'явився гіркий досвід. Цей досвід, акумуляуючись, за твердженням психологів, потребує виходу. Кожен шукає його в різних, комфортних для себе, психологічно-рефлекторних площинах. Авторка знаходить свій, будуючи гіперболи поетичних роздумів. Це роздуми містянки, яка переживає війну в сучасному мегаполісі, створеному для миру та комфорту життя, але котрий під час війни несе загрозу смерті та каліцтва, можливо, навіть більшу, ніж сільська розхристаність провінції.

У книзі «А ми живемо!» читач не знайде пафосу телемарафонів, хоч це книга про війну. Війну, на якій ракети розносять вщент будинки та гинуть ні в чому не винні люди. Але ця книга, перед усім, про війну з собою. Війну зі своїми страхами та власними пріоритетами в житті: в житті минулому та теперішньому. Поетка не повчає й не дає готових рецептів. Книгу потрібно читати, а не бездумно лайкати, наприклад, на Фейсбуці, споживаючи вже готовий продукт копірайту. Саме тому автор цих рядків й не цитує віршів з цієї збірки. В надії, що аудиторія шанувальників творчості пані Олени відірве погляд від монітора й заглибиться в читання друкованої книги. Читати, щоб через поетичні рядки зрозуміти, перш за все, себе. А зрозумівши, вийти з простраційної деструкції самоти: ти не один такий в розореній війною країні із синдромом «втоми війни» та радощами, що до воєнної завірюхи здавались дріб'язковими і нічого не вартими, а тепер наповнились філософським змістом людського існування. А золотий червонець успішності в житті всього-навсього – мідний п'ятак, загублений на узбіччі швидкоплинного сьогодення.

«А ми живемо!» – книга гуманістична. Лірична героїня Олени Швець-Васіної – перш за все, ЛЮДИНА з її радощами й печальми людського буття. ЛЮДИНА, яку досліджували на сторінках своїх творів кращі представники Європейської та світової літератури. Книга «А ми живемо!» – ще один крок до Європейської спільноти та її культурних, мистецьких цінностей, об'єднаних гуманістичними ідеями ДОБРА.

Це книжка для багатьох і, в той же час, тільки для одного. Така от, на перший погляд, дивна парадоксальність поезії Олени Швець-Васіної. Але тільки на перший. Бо книжка спонукає повертатись до поетичних рядків і вдруге, й втретє, щоразу знаходячи щось нове й болоче. Адже правда завше болить. Особливо, коли це правда про себе та Батьківщину. А болить через те, що попри старання наших ворогів і «добрих людей», «А ми живемо!» і переможемо!

Думка про цю книжку – це, звичайно, суб'єктивний погляд автора цих рядків. І аж ніяк не переконання самої Олени Швець-Васіної. Суб'єктивним є й відношення автора до людей, котрі знайшли вже згаданий вихід у психологічно-рефлекторній площині, переселившись на життя в інтернет. Та, на превеликий жаль, реальність трохи інша від існування в соцмережах. Її не можна ні залайкати, ні забанити.

Читайте та несіть в серці ДОБРО, де б ви не мешкали – чи в інтернеті, чи в реальному житті.

**Юрій КЛЮЧ,
м. Апостолове Дніпропетровської області
На сайті НСПУ https://nspu.com.ua/novini/pravda-zavshe-bolit/?fbclid=IwAR2XsJcmemGLE_PV7mQCrYvFLBicGGPuD5HJaSfBVjzpnOtFKu8U92w3L-s**